

การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในและแนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศ

ภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน

The Role of Supervision and Guidance to Promote the Role of Internal Supervision of the School Administrators under in Nakhon Ratchasima Provincial as Perceived by Teachers

ช่อลัดดา สิมมา¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทการนิเทศภายในและแนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2560 จำนวน 285 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan ทำการสุ่มตามระดับชั้นภูมิแบบเป็นสัดส่วน (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test Independent)

ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา คือ สร้างความเข้าใจจัดความขัดแย้งภายในกลุ่มเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คัดเลือกบุคลากรให้ตรงกับความรู้และความสามารถสนับสนุนการพัฒนาของครู ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาตนเอง สร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในภายในสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการจัดระบบโครงสร้าง วางแผน และดำเนินงานตามแผน เน้นการทำงานเป็นทีมประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย พร้อมทั้งกำกับ ติดตาม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

คำสำคัญ : บทบาทการนิเทศภายใน, แนวทางการส่งเสริม

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Abstract

This research aimed the role of supervision and guidance to promote the role of Internal supervision of the school administrators under in Nakhon Ratchasima provincial as perceived by teachers. The samples used in this research were 285 teachers of the school administrators under in Nakhon Ratchasima provincial as perceived by teachers and 5 guidelines setting professional for development of internal supervision roles of school administrators. The study was divided into two steps; step 1) The research survey; research tool was questionnaire on the level of internal supervision roles of school administrators, 2) Rresearch tool was interviews to determine guidelines for the development of internal supervision roles of school administrators. The results of this research found that: 1) The level of internal supervision roles of Islamic private school administrators in of the school administrators under in Nakhon Ratchasima provincial as perceived by teachers and each aspect is at a moderate level. 2) The comparison result of internal supervision roles of Islamic private school administrators in Nakhon Ratchasima provincial as perceived found that respondents concerned to their gender had significantly different at position qualification and different size of schools overall there were no difference opinions. For the different experience overall had difference opinions statistically significant at the .05 level. 3) There were five aspects of the create understanding, eliminate conflict within the group, allow teachers to participate in decision making. Selection of personnel to match the knowledge and ability to support the development of teachers and understanding of participation in internal supervision operations in educational institutions support organizing the structure, planning and operating according to the plan focus on teamwork, cooperation from all parties Along with systematic and continuous monitoring.

Keywords: Supervision, Guidance

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) เป็นการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา และ การเรียนรู้ของคนไทยเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มี ซึ่งบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของสังคม คือ ผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง ต้องเป็นผู้ดำเนินการบริหารงานด้านต่าง ๆ และเป็นผู้นำนโยบายมาสู่การปฏิบัติเพื่อทำหน้าที่จัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตลอดจนบริหารสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองนี้ มีสาระสำคัญของเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทาง เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555 : 7) การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นจะต้องใช้

กระบวนการการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การนิเทศการศึกษาจึงเป็นวิธีหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพ ทางการศึกษาที่จะมุ่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ มุ่งพัฒนาบุคลากรให้ได้รับความรู้ความสามารถในการพัฒนางานปฏิบัติงาน ซึ่งหมายถึง การเรียนการสอนโดยปรับปรุงเทคนิควิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุผลตามเป้าหมาย ผู้บริหารและครูต้องทำหน้าที่ในการพัฒนาการศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดซึ่งต้องอาศัยกระบวนการสำคัญ คือ กระบวนการการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องสอดคล้องควบคู่กันไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2558 : 2)

การนิเทศมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะครูผู้สอนจะช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าครูยังมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในห้องเรียน ครูก็จะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์แบบ มีความเข้มแข็ง ในการปฏิบัติงานทุกด้าน สนับสนุนให้ครูสามารถประเมินผลการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองครูสามารถมองเห็นด้วยตนเอง ว่าตนเองประสบผลสำเร็จในการสอนได้มากน้อยเพียงใด ช่วยครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันกับครูผู้สอนแต่ละคน สามารถสังเกตการทำงานหรือการสอนของครูคนอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงการสอนของตน นอกจากนี้จะมีการแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์การสอนและรับเอาวิธีการใหม่ๆ จากครูคนอื่นไปทดลองใช้รวมทั้งเรียนรู้วิธีการช่วยเหลือให้การสนับสนุนแก่ครูคนอื่น ๆ ด้วย การกระตุ้นครูให้มีการวางแผนจัดทำจุดมุ่งหมายและแนวปฏิบัติไปพร้อมๆ กันครูแต่ละคน สามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกันเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาการสอนอย่างกว้างๆ ภายในโรงเรียน การวางแผนฝึก รวมทั้งแนวคิดหลายแนวทางที่จะใช้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำทนายและช่วยพัฒนาแนวคิดเชิงนามธรรมของครูให้สูงขึ้นด้วย (สุเมธ คะลีลวัน. 2560 : 64) เพื่อส่งเสริมกระบวนการทำงานร่วมกันของครู เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์สูงสุดทางการเรียนของนักเรียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนางาน สร้างการประสานสัมพันธ์และสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน การที่จะปฏิบัติงานดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีหลักการในการดำเนินงานเพราะการดำเนินที่ประกอบด้วยหลักการเหตุผล มีเกณฑ์ข้อเท็จจริงพื้นฐาน หรือความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับ สามารถที่จะนำไปสู่การตัดสินใจกำหนดแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้งานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (ไฉน ยังหล่อ. 2550 : 13)

การนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง เพราะการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นความพยายามที่จะปรับปรุง ส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้ดีขึ้น และบรรลุตามเกณฑ์ของมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา (ธีรศักดิ์ เลื่อยโฮง. 2550 : 25)

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งในการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพของการศึกษาจะประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์มากหรือน้อย ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งความจำเป็นของ การนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกันจำนวนของศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอกับความต้องการของครู (กรองทอง จิรเดชากุล. 2550 : 4) ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการดำเนินการนิเทศภายในให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีระบบโดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติตามภารกิจหลักของสถานศึกษาดังที่ บรรจบ บุญจันทร์ (2557) ได้กล่าวถึง บทบาทที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาฐานะผู้นิเทศ ประกอบด้วย 9 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการเป็นผู้นำ

ในการประเมินผลการสอน 4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 5) ด้านฐานะผู้นำ 6) ด้านการจัดและดำเนินงานในหน่วยงาน 7) ด้านการคัดเลือกและการใช้ประโยชน์บุคลากร 8) ด้านการสร้างขวัญของครู 9) ด้านการพัฒนาบุคลากร ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้สถานศึกษา

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีหน้าที่และภารกิจหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีส่วนร่วมสำคัญในการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามนโยบายในการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษาว่ามีส่วนช่วยในการเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานและมีส่วนช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการบริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้ใช้เทคนิคต่างๆ ในการนิเทศการศึกษาและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากการรายงานผลการประเมินการปฏิบัติงานประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การนิเทศภายในโรงเรียน มีปัญหาหลายประการที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากผู้บริหารและบุคลากร ในโรงเรียนบางส่วนยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา ขาดแนวทางในการส่งเสริมบทบาทการนิเทศของผู้บริหาร อีกทั้งระบบการนิเทศภายในสถานศึกษายังขาดความเป็นรูปธรรม ผู้บริหารขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายในไม่มีการส่งเสริมให้มีการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การดำเนินการนิเทศภายในไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย ขาดความเอาใจใส่ในการติดตามประเมินผลของครูผู้สอนที่เกิดจากการนิเทศภายในไม่ทั่วถึง ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (สำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา : 2560)

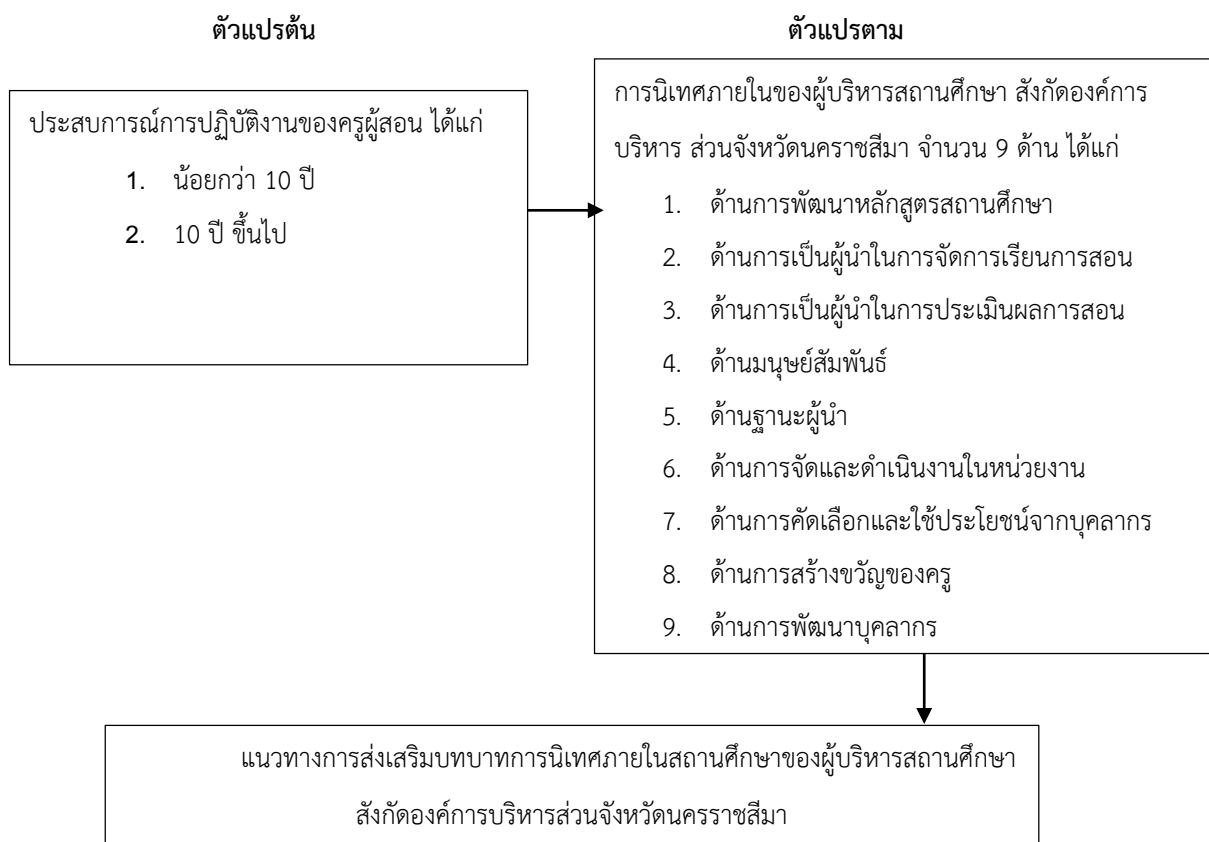
จากเหตุผลความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทการนิเทศภายในและแนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อที่จะเป็นการขับเคลื่อนในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน โดยการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เป็นระบบสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานของการวิจัย

การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน เป็นวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

1. ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา จำนวน 1,067 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปี การศึกษา 2560 จำนวน 285 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (สมบุรณ์ ตันยะ. 2551 : 105) ทำการสุ่มตามระดับชั้นภูมิแบบเป็นสัดส่วน (Stratified random sampling)

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศ ภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 2 ตอน 2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน จำนวน 9 ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่ละด้าน ด้านละ 2 ข้อ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยศึกษาข้อมูลและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพและมีความเที่ยงตรง ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยภาพรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เท่ากับ 0.97 2) ด้านการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอน เท่ากับ 0.94 3) ด้านการเป็นผู้นำในการประเมินผลการสอน เท่ากับ 0.92 4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ เท่ากับ 0.90 5) ด้านฐานะผู้นำ เท่ากับ 0.91 6) ด้านการจัดและดำเนินงานในหน่วยงาน เท่ากับ 0.93 7) ด้านการคัดเลือก และการใช้ประโยชน์บุคลากร เท่ากับ 0.89 8) ด้านการสร้างขวัญของครู เท่ากับ 0.92 และ 9) ด้านการพัฒนาบุคลากร เท่ากับ 0.97 โดยนำผลมาจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ แล้วนำมาสังเคราะห์การนำเสนอเป็นความเรียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และทดสอบค่า (t-test)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและแนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน สรุปได้ดังนี้

1. บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านฐานะผู้นำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.62) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.53)

2. การเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านที่ไม่แตกต่างกัน มีจำนวน 7 ด้าน คือ ด้านการเป็นผู้นำในการประเมินผลการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านฐานะผู้นำ ด้านการจัดและดำเนินงานในหน่วยงาน ด้านการคัดเลือกและการใช้ประโยชน์บุคลากร ด้านการสร้างขวัญของครู และด้านการพัฒนาบุคลากร

3. แนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

3.1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารต้องดำเนินการกำหนด เป้าหมายในการพัฒนาและการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยจัดทำในรูปแบบโครงการ เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมมากที่สุด และการขับเคลื่อนงานวิชาการและพัฒนางานสู่เป้าหมายเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกำหนดในรูปแบบของโครงการ ผู้บริหารควรศึกษานโยบาย ของหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องกับด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา กำหนดพันธกิจ เป้าประสงค์ และวิสัยทัศน์ สู่แนวทางการดำเนินงาน

และให้บุคลากรทุกคนร่วมกันจัดทำแผนกลยุทธ์ และโครงการต่างๆ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ รวมทั้งประเมินหลักสูตร ทำขึ้นเพื่อศึกษากระบวนการต่างๆ ที่กำหนดไว้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาการประเมินดังกล่าวจะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตร และกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2. ด้านการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกครั้งต้องเสียสละเวลาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมส่งเสริมให้ครูบุคลากรทางการศึกษาสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำพัฒนา ออกแบบการเรียนรู้ กำหนดนโยบายสนับสนุนการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จ กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และสร้างหลักสูตรเพื่อขับเคลื่อนให้บรรลุตามเป้าหมาย ดำเนินการสนับสนุนให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ สนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม PLC ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สนับสนุนการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการ

3.3. ด้านการเป็นผู้นำในการประเมินผลการสอน ผู้บริหารควรมีข้อมูลปัญหาหรืออุปสรรคของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นฐานในการส่งเสริมให้ครูปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้โดยการทบทวน เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ครูออกแบบงานวิจัย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และสร้างองค์ความรู้ ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมต่อการใช้งาน ต้องส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาออกแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

3.4. ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และองค์ความรู้ร่วมกัน อีกทั้งผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่จะนำมาใช้และสามารถแปลผลข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์และความต้องการในการพัฒนา และผู้บริหารควรมอบหมายหรือแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ มีการรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อติดตามปัญหา เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ร่วมรับฟังเสนอแนวคิดเพื่อหาข้อยุติร่วมกันและพัฒนาการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้เป็นระบบ ผู้บริหารต้องใช้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือ โดยเชิญทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจร่วมกัน กำหนดยุทธศาสตร์ และวางแผนในการพัฒนาร่วมกัน ประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติ และมอบหมายหน้าที่ภาระงานที่ชัดเจนตามโครงสร้าง ติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ชัดเจน

3.5. ด้านฐานะผู้นำ ผู้บริหารต้องวางโครงสร้างการทำงาน ผู้รับผิดชอบแต่ละหน้าที่ให้ชัดเจน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง กล้าตัดสินใจและยอมรับผลที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่กดดันได้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง การอบรมทำกิจกรรมต่างๆ ผู้บริหารต้องกำหนดรูปแบบในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเป็นระบบ ชี้แจงให้กับคณะครูทราบเพื่อนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการทำงานเพื่อประสิทธิภาพในการพัฒนาองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จ สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมภายในสถานศึกษา จัดโครงการพัฒนาบุคลากร มีรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจน

3.6. ด้านการจัดและดำเนินงานในหน่วยงานผู้บริหารควรมีการกระจายอำนาจมอบหมายงานในส่วนต่างๆ ที่ชัดเจน รวมทั้งรูปแบบของโครงการหรือกิจกรรมภายในสถานศึกษา ขั้นตอนการนิเทศ การออกแบบการเรียนรู้ การสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน สิ่งเหล่านี้ต้องมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน ทำความเข้าใจมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารต้องวางโครงสร้างการทำงาน ผู้รับผิดชอบแต่ละหน้าที่ให้ชัดเจน และกำหนดนโยบายการ

พัฒนาการจัดองค์การของหน่วยงานในสถานศึกษา ส่งเสริมการให้เกียรติกันภายในองค์กร พัฒนาศักยภาพให้มีวินัยในตัวเองโดยการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี

3.7. ด้านการคัดเลือกและการใช้ประโยชน์บุคลากร ผู้บริหารควรพิจารณาเลือกบุคลากรให้ตรงกับความต้องการกับลักษณะของงาน โดยเปิดโอกาสให้ครูในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกด้วย ร่วมรับฟัง ช่วยเหลือบุคลากรที่เข้ามาทำงานรู้สึกว่าเขาเป็นที่ต้องการของสถานศึกษา มีความอบอุ่นใจ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง สนับสนุนกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ส่งเสริมความสามัคคีภายในหน่วยงาน และความรับผิดชอบในงานที่ตนเองได้รับมอบหมาย

3.8. ด้านการสร้างขวัญของครู ผู้บริหารควรดำเนินการจัดประชุมชี้แจงนโยบายการให้รางวัลและการสร้างขวัญการปฏิบัติงานของครู พร้อมทั้งติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องช่วยให้ครูพอใจงานที่ทำ มีความสะดวกสบายปลอดภัยในการปฏิบัติงานให้ครูมีส่วนร่วมในการวางโครงการและนโยบายต่างๆ ของสถานศึกษา ช่วยให้ครูเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ให้ครูรู้สึกว่าการงานมีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น จัดให้มีการบริการต่างๆ คู่มือครู การศึกษาต่อ และการอบรม พร้อมทั้งมีนโยบายส่งเสริมกิจกรรมและสนับสนุนงานต่างๆ ภายในสถานศึกษา ให้ครูพอใจงานที่ทำ มีความสะดวกสบายปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ให้ครูมีส่วนร่วมวางโครงการและนโยบายต่างๆ ของสถานศึกษา

3.9. ด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารควรกำหนดโครงสร้างการทำงานผู้รับผิดชอบแต่ละหน้าที่ให้ชัดเจน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างกล้าตัดสินใจและยอมรับผลที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่กดดันได้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง การอบรมทำกิจกรรมต่างๆ กำหนดรูปแบบในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเป็นระบบ ชี้แจงให้กับคณะครูทราบเพื่อนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการทำงาน พร้อมทั้งดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมภายในสถานศึกษาจัดโครงการพัฒนาบุคลากร มีรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจนพร้อมทั้งมีการสะท้อนผลการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่ตัวผู้อื่น ช่วยให้ผู้อื่นมีความรับผิดชอบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมในการใช้อำนาจ และมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบที่เกิดขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาบทบาทการนิเทศภายในและแนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านฐานะผู้นำ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารจัดการองค์กรผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำ เป็นผู้กำหนดนโยบาย กำหนดจุดมุ่งหมาย วางแผน และกำหนดเป้าหมายตลอดจนวิธีการดำเนินงาน เปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางเพื่อให้การบริหารองค์การบรรลุผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของรัฐ และจะต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานกิจการต่างๆ พร้อมทั้งกำหนดนโยบายและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริง ดำเนินการติดตามผลการปฏิบัติงาน การปรับปรุงคุณภาพของงาน อันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้นดังนั้นผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสู่การเป็นไทยแลนด์ 4.0 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเมธ คะลีลวัน (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. การเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ไม่เท่ากัน ก็อาจส่งผลทำให้การนิเทศภายในมากหรือน้อยตามประสบการณ์ตามไปด้วย ประกอบกับการที่ผู้บริหารบางคนมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากมักจะมีการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่มีประสบการณ์มากมักจะมีความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาดีกว่าผู้ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อย และก็จะทำให้การพัฒนาการนิเทศภายในเป็นไปได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานมากหรือน้อย ต่างก็ต้องเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง รวมถึงนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการการศึกษาจึงทำให้ผู้บริหารมีบทบาทในการนิเทศภายในต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ สุเมธ คะลีล้วน (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาย นพเทาว์ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาและข้อเสนอแนะการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปนัดดา ศิริพัฒนกุล (2558) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายใน จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาคโปสเตอร์

ปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการนิเทศการเรียนการสอน แต่งตั้งคณะกรรมการจากทั้งครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ นำข้อมูลจากเครื่องมือในการประเมินผลการนิเทศเดิมมาปรับปรุงพัฒนาให้มีความชัดเจนและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ รายงานผลการนิเทศภายในมาใช้เป็นแนวทางในการกระตุ้นสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ ช่วยศิริ (2556) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพล พบว่า 1) การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน วัดประดู่ฉิมพลีใน 5 ด้าน มีการดำเนินการ ดังนี้ 1) ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง มีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ และให้การสนับสนุนเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์และวิธีการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม มีการพัฒนาให้ครูมีทักษะการทำงานกลุ่ม เข้าใจบทบาทของตน รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตามโครงสร้างการบริหารงาน 3) ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพครูมีการอบรมครูเพื่อพัฒนาทางวิชาชีพทั้งด้านเทคนิคการสอนและการส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู 4) ด้านการพัฒนา หลักสูตร ได้ให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ และจัดการประชุม อบรม ติดตามและประเมินหลักสูตร 5) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน มีการดำเนินการให้ครูนำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรจัดประชุมสัมมนาการใช้หลักสูตรให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่องทุกปี มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาให้มีความเหมาะสมกับท้องถิ่น และสภาพการณ์ปัจจุบันตลอดจนมีการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาให้มากขึ้น

1.2 ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายใน พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงจากบริบทของสถานศึกษา จะส่งผลให้การนิเทศภายในเป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารควร กำหนดนโยบายพันธกิจ เป้าประสงค์ และวิสัยทัศน์ เป็นแนวทางการดำเนินงานให้คณะครู รวมทั้งนำยุทธศาสตร์หรือเงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความสำเร็จมาใช้ในกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้มีความผู้นำในการจัดการเรียนการสอน เข้าร่วมสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียน รวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะนำมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของครู อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในในการจัดการเรียนการสอนของครู เพราะผลจากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสอดคล้องเทคโนโลยี และจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

-488-